چه بسترهایی کشاورزی را به صادرات پایدار متصل می کنند؟

تحول کشاورزی با صادرات هدفمند

گروه اقتصادی

کشاورزی، به‌عنوان یکی از ستون های اصلی تأمین امنیت غذایی، اشتغال زایی و صادرات غیرنفتی، نقش بنیادینی در توسعه اقتصادی کشور دارد. جمهوری اسلامی ایران با تنوع اقلیمی، منابع طبیعی ارزشمند و ظرفیت بالای تولید محصولات متنوع کشاورزی، می تواند در زمره کشورهای پیشرو در صادرات محصولات کشاورزی قرار گیرد. با این حال، یکی از موانع جدی پیش روی بخش کشاورزی، نبود زیرساخت های لازم برای فرآوری، بسته بندی، نگهداری و صادرات مطلوب محصولات است. در این میان، ایجاد پایانه های صادراتی محصولات کشاورزی به‌عنوان گامی راهبردی در تسهیل این مسیر، جایگاه ویژه‌ای دارد. در بسیاری از استان های کشور، کشاورزان با تلاش بسیار موفق به تولید محصولات باکیفیت می شوند، اما گاه به دلیل نبود زیرساخت های مناسب صادراتی، بخشی از این محصولات یا با قیمت پایین در بازار داخلی عرضه می شود یا به علت فسادپذیری بالا، پیش از رسیدن به بازار مصرف از بین می روند. درحقیقت می توان گفت که نبود شبکه های منسجم برای حمل‌ونقل، سردخانه، فرآوری و صادرات، زنجیره ارزش کشاورزی را ناقص می گذارد. از سوی دیگر تولید در بخش کشاورزی به صورت خرد و پراکنده است و برهمین اساس نبود مراکز تجمیع و پایانه های صادراتی باعث می شود محصولات برای ورود به بازارهای جهانی از انسجام، کیفیت یکنواخت و بسته بندی استاندارد برخوردار نباشند. کارشناسان و آگاهان این حوزه براین باورند که ایجاد پایانه های صادراتی به عنوان مراکزی برای یکپارچه سازی، بسته بندی، کنترل کیفی و ارسال به بازارهای هدف، ضرورتی اجتناب ناپذیر است. به عبارت دیگر پایانه های صادراتی به‌عنوان حلقه اتصال تولید و بازارهای بین المللی، با فراهم کردن امکانات مدرن بسته بندی، کنترل کیفی، فرآوری و استانداردسازی، امکان صادرات موفق و رقابت پذیر را فراهم می کنند. این مراکز با رعایت استانداردهای بین المللی، موجب ارتقاء ارزش افزوده محصولات کشاورزی می شوند. در استان هایی که پایانه های صادراتی فعال دارند، میزان ضایعات محصولات کشاورزی به‌طرز چشم گیری کاهش یافته و کشاورزان با دسترسی به بازارهای خارجی، می توانند درآمد بیشتری کسب کنند. این موضوع همچنین انگیزه بیشتری برای افزایش کیفیت و کمیت تولید فراهم می کند. از سوی دیگر پایانه های صادراتی با ایجاد فرآیندهای هماهنگ شده برای صدور گواهی ها، کنترل استانداردها، ارتباط با تجار بین المللی و لجستیک تخصصی، روند صادرات را تسریع می بخشند و نقش مهمی در افزایش سهم کشور در بازارهای جهانی ایفا می کنند. توامان با این روند تسهیل گری در بخش کشاورزی و تمرکز بر مناطق با مزیت تولیدی اهمیت فراوانی دارد. به عقیده آگاهان این عرصه ایجاد پایانه های صادراتی، رونق حجم تولید و تنوع محصولات می تواند موجب تسریع در صادرات و تسهیل مدیریت زنجیره تأمین می شود و در این مسیر ضرورت دارد تا سرمایه گذاری مشترک دولت و بخش خصوصی بیش از پیش شکل گیرد. درحقیقت باید مشوق های لازم برای جذب سرمایه گذاری بخش خصوصی فراهم شود و مشارکت دولت در فرآیندهای زیرساخت سازی و تأمین زمین عملیاتی گردد. همچنین فعالیت بخش خصوصی در مدیریت، بهره برداری و تأمین مالی، می تواند الگوی مناسبی نیز باشد. علاوه بر موارد مذکور، باید سیاست های حمایتی مانند تسهیلات کم بهره، معافیت های مالیاتی و آموزش های تخصصی برای فعالان این حوزه تدوین و اجرا شود.

همانطور که پیش‌تر نیز اشاره گشت؛ بخش مهمی از محصولات کشاورزی فسادپذیر هستند؛ بنابراین ایجاد زیرساخت های حمل ونقل با زنجیره سرد، خطوط ریلی و هوایی تخصصی و پایانه های لجستیکی مدرن، نقش حیاتی در موفقیت دوچندان این حوزه دارد. با توجه به ظرفیت های بالای بخش کشاورزی در کشور، تسهیل مسیر توسعه و صادرات محصولات کشاورزی یک ضرورت راهبردی است. در این مسیر راه اندازی پایانه های صادراتی در استان های دارای ظرفیت، نه تنها موجب افزایش کیفیت و ارزش افزوده محصولات می شود، بلکه با کاهش ضایعات، افزایش بهره وری و ایجاد بازارهای پایدار برای کشاورزان، به توسعه پایدار اقتصاد کشاورزی کمک می کند. این پایانه ها، حلقه مفقوده اتصال تولید به بازارهای بین المللی هستند؛ بنابراین، باید با حمایت های همه جانبه از آن ها بهره برداری کرد. در نهایت، توسعه چنین زیرساخت هایی تو امان با تسهیل گری جهت دار و برنامه ریزی شده به معنای حرکت از کشاورزی سنتی به کشاورزی هوشمند، مدرن و مبتنی بر بازار خواهد بود که مسیر آینده اقتصادی کشور را نیز روشن تر خواهد کرد. در بررسی بیش تر این موضوع به گفت وگو با حجت الإسلام احد آزادیخواه، نایب رئیس کمیسیون کشاورزی و حامد یزدیان، عضو هیئت رئیسه کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی پرداختیم که در ادامه می خوانید.

حجت الإسلام احد آزادیخواه، نایب رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس شورای اسلامی در گفت وگو با خبرنگار «رسالت» با تاکید بر تقویت پایانه صادرات محصولات کشاورزی بیان داشت: در حوزه صادرات محصولات کشاورزی به جز ملاحظه مدیریت منابع آبی، محدودیت دیگری نداریم. درحقیقت نباید به صادرکننده مجازی آب تبدیل شویم و ضرورت دارد تا به جد شرکت منابع آب ایران و وزارت جهادکشاورزی و دستگاه های موثر در صادرات این موضوع را مدنظر قرار دهند. همانطور که اشاره گشت ملاحظه دیگری جز مسئله آب در حوزه صادرات محصولات کشاورزی نداریم و خوشبختانه روند صادرات مان در حوزه محصولات کشاورزی رو به رشد و مثبت است. درحقیقت روند امروز بهترین نوید برای آینده کشور و استقلال از صادرات غیرنفتی است.

وی با تاکید بر ارزآوری از بستر تسهیل گری در حوزه کشاورزی افزود: رونق صادرات کشاورزی می تواند بستر ارز آوری را رقم بزند و خوشبختانه در حوزه صیفی جات و سبزیجات این ظرفیت دوچندان است و کشوری همچون روسیه خریدار اصلی است. وی با تاکید بر ترویج و آموزش در حوزه اصلاح الگوی کشت ادامه داد: به منظور رونق و تسهیل گری هرچه تمام تر در بخش کشاورزی ضرورت دارد تا ترویج و آموزش در حوزه اصلاح الگوی کشت توجه ویژه بداریم. متولیان می بایست در این بخش ورود جدی بدارند تا بهره بردار کشاورزی آموزش کافی ببینند و دانش افزایی شکل گیرد. نایب رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس تصریح کرد: جای صنایع تبدیلی در کشور بسیار خالی ست و بی شک با ظرفیت فراوانی که داریم، می توانیم تبدیل به قطب صادراتی صنایع تبدیلی در بخش کشاورزی باشیم. او در پایان این گفت وگو همچنین متذکر شد: به طور حتم می توانیم در حوزه مدل های نوین از تجارت کشاورزمحور گام بداریم. کشت فراسرزمینی از جمله مدل نوین تجارت کشاورزمحور است و این موضوع در ارتباط با کشورهایی که آمادگی همکاری دارند، بسیار حائز اهمیت است و می تواند در دستور کار قرار گیرد